

הכנס הבינלאומי ה-22 של החברה לחקר התרבות הערבית-היהודית של ימי-הביניים תרגומים ותנועות תרגומים בתרבות הערבית-היהודית בימי הביניים

22nd International Conference of the Society for the Study of Medieval Judeo-Arabic Culture

Translations and Translation Movements in Judeo-Arabic
 Medieval Culture

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר-שבע | קמפוס ע"ש מרקוס, אולם אורן
 ב'-ו' באב תשפ"ה | 27-31 ביולי 2025

יום ראשון, 27.7.25 18:00 (מכון בן-צבי, אבן גבירול 14, ירושלים)

קבלת פנים

מושב פתיחה – יושבת ראש: מרים פרנקל

דברי ברכה: מרים פרנקל, שרה סטרומזה, יניב מזומן

הרצאת פתיחה: שמואל הרוי: אמנות ופרקטיקה בתרגומים מערבית-יהודית לעברית של ספרים פילוסופיים.

יום שני, 28.7.25

9:30-11:15 | מהמוקדם ומהמאוחר בספרות הערבית היהודית | יושבת

ראש: תמר צבי

ברכות: בועז הוס; שלום צדיק

- אלנתן חן, אוניברסיטת נוטרדאם, ארה"ב: קטע גניזה חדש-ישן מתוך פירוש לדברי הימים: ייחוסו השגוי לאבן ג'נאח וזיהוי מחברו האמיתי
- רחל חסון, המכללה האקדמית אחוה: לתרגם ספרות עממית

11:45-13:30 | סעדיה גאון | יושבת ראש: מרים גולדשטיין

- נדיה וידרו, אוניברסיטת אוקספורד, בריטניה: ערבית-יהודית בגניזה האפגאנית: קטע מפירוש רס"ג לישעיהו והשלכותיו הלשוניות
- תמר צבי ואמיר אשור, אוניברסיטת חיפה: קטע גניזה שאפשר שהעתיק משה בן לוי הלוי ונוסח ההקדמה לתפסיר רס"ג המובא בו
- נחם אילן, מכון בן-צבי: 'תורת ה' תמימה... מחכימת פתי': עיון בתפיסת רב סעדיה גאון

13:30-15:00 ארוחת צהריים

14:45-17:15 | הגותם וחייהם של הקראים | יושב ראש: משה פירוז

- מירב עקירב, אוניברסיטת בר-אילן: הקדמת יפת בן עלי לספר ישעיה
- אבי טל, אוניברסיטת תל אביב ואפרים לב, אוניברסיטת חיפה: מיעוט בקרב מיעוט: אנשי רפואה קראים בעולם המוסלמי בימי הביניים
- מרז'נה זבנובסקה, אוניברסיטת ורשה, פולין: Naming the Divide: The Coining of "Rabbanite" and "Karaites" in Medieval Jewish Sources
- דותן ארד, אוניברסיטת בר-אילן: 'קהל קדוש דמשק' / אשר בהם כל חפץ וחשק' – הקראים בדמשק בעת החדשה המוקדמת

17:30-19:15 | אלקרקסאני | מושב לכבודו של חגי בן שמאי | יושב

ראש: אהרון ממן

- מרים גולדשטיין, האוניברסיטה העברית בירושלים: יעקוב אלקרקסאני וכתאב אלריאץ' ואלחדאיק: תרגום ונרטיב
- אבירם רביצקי, אוניברסיטת אריאל: מונחים ומושגים מעתזליים בדיון אודות קדמות המצוות בספר כתאב אלאנואר ואלמראקב ליעקוב אלקרקסאני
- יורם ארדר, אוניברסיטת תל אביב: 'פשוטו של הקשר' (קרינה) בפרשנותו של הקרא יפת בן עלי למקרא לאור דיונו בזהות העבד העברי (שמות כא, 2 ודברים טו, 12)

19:15 ישיבה של הוועד הפועל

יום שלישי, 29.7.25

9:30-15:11 | עולם הגניזה | יושבת ראש: דניאלה טלמון-הלר

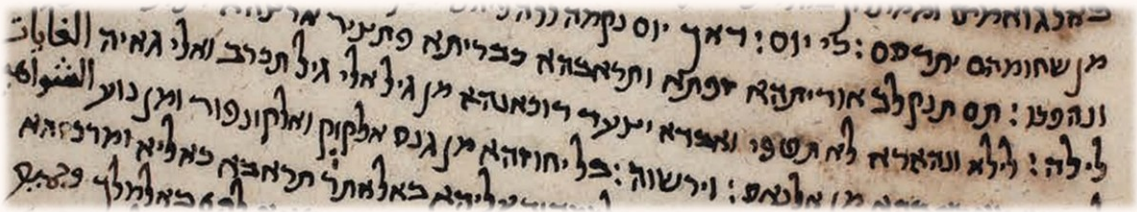
- פיל ליברמן, אוניברסיטת ונדרבילט, ארה"ב: הערות על שרבוטים משולי הגניזה (הרצאה בזום)
- אורה מולד-ואזה, האוניברסיטה העברית בירושלים: בזיעת אפן – קולן של נשים עובדות בגניזת קהיר
- מרים פרנקל, האוניברסיטה העברית בירושלים ומכון בן צבי: היסטוריוגרפיה בגניזת קהיר: בין תרגום לאדפטציה

11:45-13:30 | הלכה בערבית-יהודית | יושב ראש: נחם אילן

- צבי שטמפפר, האוניברסיטה העברית בירושלים: השימוש בשפה הערבית בתשובות הגאונים
- מארק הרמן, אוניברסיטת יורק, קנדה: Solomon Ibn Ayyub's Version of Maimonides' Sefer ha-Miṣvot
- נרי ישעיהו אריאל, אוניברסיטת תל אביב ו-CNRS (צרפת): מהדורה חדשה של כתאב אלשהאדה (ספר העדות) לרשב"ח: חשיפה ראשונה

13:30-15:00 | ארוחת צהריים

אחה"צ: סיור בדרום

יום רביעי 30.7.25

9:15-11:30 | טקסטים פילוסופיים | יושבת ראש: שרה סטרומזה

- אהוד קריניס, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב: על המונח אסתהלך ומשמעותו בהופעותיו בספר הכוזרי
- שלום צדיק, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב: מ'אעתקאד' לאמונה
- נויה דואניס, האוניברסיטה העברית בירושלים: דבר האל ואותיות אלוהיות כיסוד הבריאה, בחיבורים אסמאעיליים ויהודיים בעלי רקע ניאופלטוני מהמאות העשירית עד השתיים עשרה
- לוקאס אורו הרשטיין, המכון לשפות ולתרבויות של אגן הים התיכון והמזרח הקרוב, ספרד: Kabbalah, Philosophy and Power in the 14th and 15th Centuries Iberian Peninsula: Preliminary Insights

11:45-13:00 | הגות בערבית-יהודית | יושב ראש: דניאל י' לסקר

- יאיר שיפמן, האוניברסיטה העברית בירושלים: על "ראשית חכמה" לשם טוב אבן פלקירה
- יוסף פנטון, אוניברסיטת סורבון, צרפת: מפגש תרבותי בין פילוסופים יהודים ומוסלמים בגרנדה במאה הי"ד – לסאן אלדין אבן אלח'טיב ואברהם אבן זרזאל

13:00-14:30 ארוחת צהריים

14:30-16:45 | פרשנות ושפה | יושבת ראש: מאירה פוליאק

- אריה צורף, אוניברסיטת תל אביב: פירושו ותרגומו של ר' שמריה בן אלחנן לשיר השירים
- עלי ותד, המכללה האקדמית בית ברל: להבנת המונח "ההתעברות = יציאת הפועל" בחיבורי הלשון של יונה אבן ג'נאח
- ניסים סבתו: 'ממה שנאמר במילה והחפץ בה זולתה' – חילוף מילים במקרא, היתכן?
- מרדכי עקיבא פרידמן, אוניברסיטת תל אביב: השלמות למילון הערבית-היהודית

17:15-18:30 | על ספריות וספרים | יושבת ראש: מרז'נה זבנובסקה

- ג'ים רובינסון, אוניברסיטת שיקגו, ארה"ב: Gross Library of Philosophy
- יונתן דקטר, אוניברסיטת ברנדייס, ארה"ב: חרוז קוראני בדרשות בית הכנסת: ראיות מספר מטה עוז

ארוחת ערב חגיגית

יום חמישי 31.7.25

9:30-11:45 |חברה ותרבות חומרית בעולמם של היהודים דוברי ערבית

יהודית | יושב ראש: יוסף יובל טובי

- אלינער ברקת, מכללת אחוה ומכללת ספיר: הים התיכון – מאחד ומפריד, על פי כתבי הגניזה
- משה יגור, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב: זקאק, דרב, חארה: מושגים ומשמעותם בחיים העירוניים של יהודים במזרח התיכון בימי הביניים
- רבקה זיוי, האוניברסיטה העברית בירושלים: 'אכילת בשר ושתיית יין בשבת עונג הוא לו' – מקומה של שתיית היין בתרבות הפנאי של יהודי מצרים בין המאות ה־10 עד ה־13
- יפתח איתן, האוניברסיטה העברית בירושלים: אלימות בין יהודים במצרים הפאטימית והאיובית ודרכי ההתמודדות עמה לאור מסמכי הגניזה הקהירית

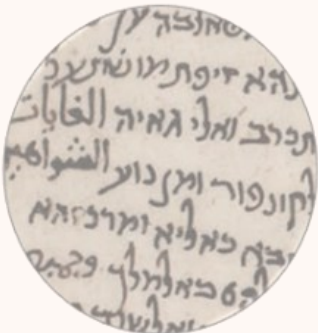
12:15-13:30 | מצרים ותימן | יושבת ראש: נדיה וידרו

- עודד זינגר, האוניברסיטה העברית בירושלים: קשרים חברתיים בין יהודים וקאצ'ים במצרים בימי הביניים.
- יוסף יובל טובי, אוניברסיטת חיפה: הערבית-היהודית כסמן תרבות ביצירה הספרותית של יהודי תימן בימי הביניים

13:30-15:00 ארוחת צהריים

15:00-17:00 | מושב סיכום

- סיכום הכנס
- אספה כללית ודיון, עניינים מנהלתיים, נעילה

הועדה המארגנת: אשר בנימין, שרה סטרומזה, מרים פרנקל, שלום צדיק